

Osloregionens høringssvar til regjeringens forslag til ny tiltaksplan for Oslofjorden

Innstilling fra interessepolitisk utvalg:

Styret i Osloregionen IPR gir sin tilslutning til høringssvar til ny Oslofjordplan i samsvar med utkast.

Saksfremstilling:

1. Innledning

Regjeringen la den 19. juni 2026 frem forslag til ny tiltaksplan for Oslofjorden: *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv, 2026–2030*. Regjeringens forslag til ny Oslofjordplan er sendt på høring. Høringsfristen for kommuner og fylkeskommuner, som skal behandle innspillet politisk, er satt til 15.10.2026. Klima- og miljødepartementet har bekreftet at Osloregionen IPR har samme frist for høringssvar, den 15.10.2026.

I fremleggelsen av forslaget sa statsminister Jonas Gahr Støre følgende: *Tilstanden i Oslofjorden har i for mange år blitt stadig dårligere, med døde bunnområder, mindre fisk og forurensning fra menneskelig aktivitet. Til tross for at vi de siste årene har gjort mye innenfor blant annet fiskeri, jordbruk og avløp, ser vi dessverre ikke de resultatene vi ønsker oss. Derfor skjerper vi nå innsatsen med nye kraftfulle tiltak i en ny plan for å redde Oslofjorden. Tiltakene skal nøye overvåkes år for år, for å sikre bedring i tilstanden.*

Klima- og miljødepartementet inviterte høsten 2025 til innspill til arbeidet med ny tiltaksplan. Det vises til styremøte 8. desember 2025 og styresak 41/25 der styret vedtok innspill til ny tiltaksplan for Oslofjorden.

Osloregionen IPR har siden den første tiltaksplanen for Oslofjorden ble lagt frem i mars 2021 hatt et spesielt fokus på Oslofjorden som tema og kommunenes rolle i oppfølging av planen. Representantskapet har for 2025 og 2026 vedtatt at Oslofjorden er en av tre politisk prioriterte saker.

Prosess for Osloregionens høringssvar

Etter tiltaksplanen ble sendt på høring i juni, er Osloregionens medlemmer invitert via de administrative gruppene, til å gi innspill til Osloregionens høringssvar. Utkast til høringssvar er særlig drøftet i Osloregionens arbeidsgruppe for Oslofjorden, men også i øvrige administrative grupper i august og i administrativ koordineringsgruppe den 3. september. Den 19. august deltok sekretariatet i møte i Oslofjordrådet på Hamar og åpent folkemøte samme dag.

Utkast til Osloregionens høringssvar er utarbeidet på grunnlag av innspill og diskusjoner i administrative grupper, innspill fra ordførere i møte i Oslofjordrådet 19. august, samt skriftlige innspill fra enkelte medlemskommuner. Utkastet bygger på styresak 41/25 der styret vedtok innspill til ny tiltaksplan for Oslofjorden, etter Klima- og miljødepartementets invitasjon.

Nedenfor er utkast til Osloregionens høringssvar til ny tiltaksplan for Oslofjorden. Sekretariatet foreslår at høringssvar sendes Klima- og miljødepartementet innen fristen 15. oktober.

2. Utkast til Osloregionens høringssvar til ny tiltaksplan for Oslofjorden

Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) takker Klima- og miljødepartementet (KLD) for invitasjonen til å gi høringssvar til ny tiltaksplan for Oslofjorden.

Osloregionen IPR er et strategisk samarbeid som består av 62 kommuner, inkludert Oslo kommune og medlemmer i alle østlandsfylker. Regionen har til sammen 2,2 millioner innbyggere. Kommunene i hovedstadsregionen har samlet seg som Norges største interkommunale politiske råd for å samarbeide om felles utfordringer og muligheter. Oslofjorden er et tema som Osloregionen IPR har jobbet med siden tiltaksplan for Oslofjorden kom i mars 2021. Alle medlemskommunene er i nedbørsfeltet til Oslofjorden. Representantskapet har vedtatt at Oslofjorden er en av tre politisk prioriterte saker.

Vi viser også til innspill til ny tiltaksplan i desember 2025, vedtatt i Osloregionens styre 8. desember 2025.

Innledningsvis vil Osloregionen IPR komme med merknad om høringsprosessen. Høringsperioder bør legges opp slik at kommunene og andre gis en reell mulighet til politisk behandling og medvirkning. Dette var i utgangspunktet dårlig ivaretatt i prosessen med Oslofjordplanen, særlig når forslaget ble lagt frem sent i juni. Det er imidlertid positivt at høringsfristen ble forlenget for å imøtekomme behovet for politisk behandling.

I vårt høringssvar vil vi innlede med overordnede kommentarer, deretter merknader til tiltaksplanens kapittel 5.8 om organisering av arbeidet, før merknader til innsatsområdene.

2.1. Sammendrag:

Sammendrag utformes etter styrets behandling 25. september.

2.2. Overordnede generelle kommentarer

Osloregionen støtter det overordnede målet for tiltaksplanen om at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, at viktige naturverdier skal restaureres, at et aktivt friluftsliv skal fremmes og at naturmangfoldet i fjorden skal ivaretas.

Det vises til Osloregionens innspill av 8. desember 2025. Flere av Osloregionens innspill er ivaretatt, blant annet knyttet til reduksjon av rapporteringsbyrde for kommunene og behov for kommunikasjon.

Vi gjentar vårt innspill fra desember 2025 om at Staten må ta et helhetlig, sektorovergripende ansvar og bidra til å skape større forståelse for felles løft for Oslofjorden og for vannkvaliteten i vann og vassdrag i hele nedbørsfeltet. Vi foreslår at det etableres et «Oslofjord-program», med finansiering og organisering etter modell fra Mjøsaksjonen som inkluderer offentlig sektor (stat/fylke/kommune), privat/næringsliv og frivilligheten. Dette er nærmere kommentert nedenfor.

Tydeligere prioritering og målretting

Forslag til Oslofjordplan inneholder svært mange tiltak, samtidig som tilgjengelige ressurser er begrenset. Osloregionen mener at innsatsen bør konsentreres om tiltak som gir størst miljøeffekt og ressurser må prioriteres ut fra kostnadseffektivitet. Det bør legges større vekt på effekten av ulike tiltak fremfor å spre innsatsen over svært mange områder. Kommunalt avløp og jordbruk er viktige kilder for forurensing til fjorden. Samtidig understreker vi at industriutslipp også må omfattes og vurderes systematisk. Det er svært uheldig om industri får dispensasjoner fra staten, samtidig som kommuner får pålegg om milliardinvesteringer, som innbyggerne må betale gjennom avløpsgebyrene.

Osloregionen etterlyser konkrete, målbare størrelser og tidfestede mål. Det etterlyses tydeligere operasjonaliserbare målsettinger som gjør det mulig å måle framdrift og effekter.

Behov for satsing på forskning, innovasjon og teknologi, - og næringsutvikling

Forslaget til ny Oslofjordplan har ingen tydelige tiltak som fremmer FoU, innovasjon og næringsutvikling. Osloregionen mener at dette bør være fokus innenfor alle innsatsområder, med tanke på de omfattende tiltak og betydelige investeringer som må gjøres.

Det bør stimuleres til mer samarbeid mellom offentlig sektor, FoU-miljøer, næringsliv og sivilsamfunnet, og økt deltakelse i forskningsprogrammer, inkludert EU-programmer. Det bør vurderes virkemidler, støtteordninger på tvers av fagdepartementer og sektorer. For eksempel Forskningsrådet og Innovasjon Norge bør ha program som støtter opp om samarbeid om dette, samt mobilisering til deltakelse i EU-programmer.

Osloregionen viser til forskningsprogrammet Oppdrag Mjøsa som utvikler kunnskap som er svært relevant for Oslofjordarbeidet. Dette programmet og videre utvikling bør ses i sammenheng med tilsvarende satsinger for Oslofjorden.

Osloregionen etterlyser fokus på miljøtiltak som har potensiale for næringsutvikling/ verdiskaping og arbeidsplasser, f.eks. innen fremtidens avløpssystemer, vannbehandling, landbruk, marin næringsutvikling, havbruk og nye teknologier som kan bidra til bedre miljøtilstand.

2.3. Merknader til organisering av arbeidet

Helhetlig Oslofjordprogram etter modell fra Mjøsaksjonen

Osloregionen IPR mener foreslåtte endringer i organisering av arbeidet er positivt, men etterlyser et større helhetlig grep. Det er behov for en tydeligere organisering av arbeidet og behov for koordinering og samarbeid mellom forvaltningsnivå og på tvers av sektormyndigheter. Vi henviser til vårt forslag fra desember 2025 om etablering av et Oslofjord-program etter modell fra Mjøsaksjonen, der staten tar et hovedansvar. De foreslåtte endringene i organisering kan struktureres som en del av et slikt Oslofjord-program.

Med henvisning til foreslåtte tiltak i kapittel 5.8., så støttes forslaget om etablering av en referansegruppe, med representanter fra utvalgte frivillige organisasjoner, næringsliv, innovasjon og forskning. Vi etterlyser et tydelig mandat for denne gruppen.

Det vises videre til tiltaket om å opprette en gruppe med sentrale ansvarlige myndigheter for å sikre gjennomføring av planens tiltak. Det er positivt med en slik gruppe. Vi ønsker samtidig å signalisere at det er ønskelig at Osloregionen IPR også deltar i denne gruppen, for å være en koordinator for videre formidling til kommunene i nedbørsfeltet.

Osloregionen er positive til at sammensetningen i Oslofjordrådet vurderes og utvides. Osloregionen IPR vil bistå i dette arbeidet i tråd med forslaget. Det er ønskelig at sekretariatet i Osloregionen IPR fortsatt er observatør i Oslofjordrådet.

Kommunikasjon

Osloregionen støtter tiltaket om å styrke kommunikasjon om Oslofjordarbeidet. Dette bør ha en bred innretning mot ulike målgrupper som barn og unge, ulike deler av befolkning, næringsliv osv. Her spiller besøkssentre og vitensentre i hele nedbørsfeltet en viktig rolle, sammen med andre organisasjoner. Det er avgjørende med kommunikasjon og kunnskapsutvikling for å mobilisere sivilsamfunnet til nødvendig innsats for Oslofjorden. Også her viser vi til forskningsprogrammet *Oppdrag Mjøsa* som har relevant erfaring og kunnskap om kommunikasjon og mobilisering av menneskene som bor rundt Mjøsa. Osloregionen IPR med 62 kommuner som medlemmer kan også være en samarbeidspartner i kommunikasjonsarbeidet. Kommunikasjonsarbeidet vil også ha en sentral plass i et foreslått «Oslofjordprogram»

Finansiering

Osloregionen har tidligere løftet behovet for at staten må ta et større ansvar når det gjelder finansiering. Regjeringen har innført tilskuddsordninger til kommunene, landbruket og til naturrestaurering som er åpen for alle interesserte. Det er viktig at tilskuddsordninger videreføres og styrkes.

Det bør legges til et tiltak i Oslofjordplanen som forplikter statlig finansiering på de ulike innsatsområdene. Finansiering er ytterligere omtalt under innsatsområdene nedenfor.

2.4. Merknader til Innsatsområde 1: Redusere utslipp fra kommunalt avløp og annet avløp

Osloregionen støtter målet om bedre avløpsrensing og nødvendige tiltak for å redusere utslipp. Kommunene skal oppfylle gjeldende forurensningsregelverk.

Forslag til ny Oslofjordplan omtaler ikke de betydelige investeringene i renseanlegg som kommunene står overfor. Utfordringen for mange kommuner er investeringskostnader som i praksis skal finansieres fullt ut gjennom selvkost og kommunale gebyrer. Osloregionen mener derfor at det må etableres en statlig medfinansieringsordning for investeringene i nitrogenfjerning og andre ekstraordinære avløpstiltak som følger av den nasjonale Oslofjordsatsingen.

Det er behov for en finansieringsmodell for nødvendige investeringer i avløpstiltak, inkludert incentiver til samarbeid om regionale anlegg. Dette gjelder blant annet investeringer i renseanlegg, oppgradering av ledningsnett, reduksjon av fremmedvann, tiltak mot overløp og oppfølging av spredt avløp.

Dette vil avlaste kommunene og innbyggerne for store økninger i kommunale avgifter. Det bør vurderes å redusere merverdiavgiften for avløpstjenester til 0%.

Det bør også vurderes om staten kan bidra med en statlig låneordning og/eller gi garantier for de lånene som kommunene eller interkommunale selskap (IKS) må ta opp i forbindelse med etablering av nitrogenrensing. Bankene opererer med ulike nivåer i risikopåslag. Med garantier fra staten kan lånebetingelsene bli gunstigere, sett fra låntaker og gi store besparelser på rentekostnadene kommunene må betale.

Dagens tilskuddsordninger til planlegging og prosjektering av anlegg for nitrogenfjerning bør videreføres og styrkes.

Private avløpsanlegg

Forslag til ny Oslofjordplan legger opp til økt tilsyn og raskere oppgradering av mindre avløpsanlegg etter forurensningsforskriften kapittel 12 og 13. Osloregionen støtter dette, men nødvendig oppgradering av private avløpsanlegg kan innebære betydelige kostnader for den

enkelte husstand. Pålegg om oppgradering vil være krevende å gjennomføre overfor husholdninger med svak økonomi eller begrenset låneevne. For å lykkes med ønsket utskiftingstakt må det etableres en nasjonal støtte- eller finansieringsordning som spesielt treffer slike husholdninger.

2.5. Merknader til Innsatsområde 2: Redusere avrenningen fra jordbruket

Osloregionen IPR mener det er viktig å videreføre tilskudd til landbruket for å redusere avrenning fra landbruket. Erfaringer viser at dette gir effekt. Med klimaendringer (våtere og varmere vær) er det behov for realisme med hensyn til potensialet for å redusere nitrogenavrenningen fra jordbruket. I forhold til økte ambisjoner må ramme for tilskudd til landbruket vurderes. Vi viser også til det generelle innspillet nevnt over om behov for innovasjon og teknologiutvikling. Dette er også svært relevant for jordbruket.

2.6. Merknader til Innsatsområde 3: Stanse nedbygging

Osloregionen IPR støtter behovet for god arealplanlegging og arbeide for å redusere nedbygging av natur og strandsonen. Osloregionen mener at kommunalt selvstyre må respekteres. Osloregionen fraråder at overføring av kommunenes dispensasjonsmyndighet til statsforvalter utvikles til et generelt virkemiddel. Det synes samtidig merkelig at fokuset rettes mot antall dispensasjoner istedenfor og ikke på faktisk nedbygging av natur.

Osloregionen IPR ser at det er behov for å styrke arbeidet med arealforvaltning og redusere nedbygging av natur og strandsonen og kan tilby å være et nettverk for dette, eventuelt om det etablerte strandsonenettverk også kan inkludere bærekraftig arealforvaltning i sitt arbeid.

2.7. Merknader til Innsatsområde 4: Restaurering av naturverdier

Osloregionen IPR støtter mål under innsatsområdet om å betydelig øke restaurert areal i fjorden og fjordens nedbørsfelt innen 2030. Osloregionen mener innsatsen inkludert finansieringsordninger må styrkes, da naturrestaurering er kostnadskreven. Vi understreker at naturrestaurering må gjelde hele nedbørsfeltet, da det for flere av de foreslåtte tiltakene kan være uklart om dette

2.8. Merknader til Innsatsområde 5: Redusere tilførsler av miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

Osloregionen støtter sterkere innsats mot miljøgifter, forsøpling og plastforurensning

Vi etterlyser en bredere tilnærming der utslipp fra industri og andre kilder må inngå systematisk. Vi støtter derfor tiltaket om å fortsette arbeidet med å revidere tillatelser til forurensende industrivirksomhet, med krav om at virksomheten er iht. den beste tilgjengelige teknologien og at det tas hensyn til påvirkning på resipient.

Det er videre positivt med nye krav knyttet til sandfang, tiltak mot avrenning av mikroplast og dekkslitasje og håndtering av overvann som en viktig lokal kilde til forurensning. Osloregionen etterlyser sterkere innsats mot båtvrak og sjøudyktige fartøy, tapte fiskeredskaper, spøkelsesfiske og marin forsøpling.

2.9. Merknader til Innsatsområde 6: Ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper

Osloregionen IPR støtter mål og tiltak for innsatsområde 6 – ivareta sårbare arter og verdifulle naturtyper

2.10. Merknader til Innsatsområde 7: Fremme et aktivt friluftsliv

Osloregionen IPR støtter mål og tiltak for innsatsområde 7: *Fremme et aktivt friluftsliv*. Osloregionen vil ta initiativ overfor kommuner, Oslofjorden friluftsråd og andre for erfaringsutveksling om besøksforvaltning som metode for å ivareta tilgjengelighet og attraktivitet til mye brukte friluftslivsområder, samtidig som naturverdier ivaretas.